

Vergaderjaar 2014–2015

33 858

EU-voorstellen: Kader klimaat en energie 2030 COM (2014) 15, 20 en 21¹

H

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 16 januari 2015

De leden van de vaste commissie voor Infrastructuur, Milieu en Ruimtelijke Ordening² hebben kennisgenomen van de brief van 11 november 2014³ inzake de beantwoording van de vragen over het beleidskader van de Europese Commissie voor klimaat en energie in de periode 2020–2030, mede ondertekend door de Minister van Economische Zaken.⁴ Naar aanleiding daarvan hebben zij de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu op 28 november 2014 een brief gestuurd.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu en de Minister van Economische Zaken hebben op 16 januari 2015 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Infrastructuur, Milieu en Ruimtelijke Ordening,
De Boer

¹ Zie dossiers E140003 en E140003A op www.europapoort.nl.

² Samenstelling:

Holdijk (SGP), Van der Linden (CDA), Essers (CDA), Kox (SP), Slagter-Roukema (SP), Engels (D66), Nagel (50PLUS), Duthler (VVD), Hermans (VVD), Huijbregts-Schiedon (VVD) (*vicevoorzitter*), Koffeman (PvdD), Schaap (VVD), Flierman (CDA), Martens (CDA), Van Boxtel (D66), Vos (GL), De Boer (GL), De Lange (OSF), Ter Horst (PvdA), Vlietstra (PvdA), Reynaers (PVV) (*voorzitter*), Ester (CU), Schouwenaar (VVD) Van Beek (PVV), Duivesteijn (PvdA), Koning (PvdA), Kops (PVV), Meijer (SP), Van Zandbrink (PvdA)

³ *Kamerstukken I*, 2014–2015, 33 858, G.

⁴ Zie ook: E140003 op www.europapoort.nl

BRIEF VAN DE VOorzITTER VbAN DE VASTE COMMISSIE VOOR INFRASTRUCTUUR, MILIEU EN RuIMTELIJKE ORdENING

Aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu

Den Haag, 28 november 2014

De leden van de vaste commissie voor Infrastructuur, Milieu en Ruimtelijke Ordening (IMRO) hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 11 november 2014⁵ inzake de beantwoording van de vragen over het beleidskader van de Europese Commissie voor klimaat en energie in de periode 2020–2030, mede ondertekend door de Minister van Economische Zaken.⁶

De leden van de GroenLinks-fractie danken u voor de beantwoording van de gestelde vragen en hebben nog een aantal nadere vragen.

Europese Raad

U geeft in uw beantwoording aan dat, conform de brief van 23 oktober 2014 over de uitvoering van twee moties van de Tweede Kamer, Nederland het Commissievoorstel voor een indicatief besparingsdoel op EU-niveau heeft gesteund in de onderhandelingen over het raamwerk voor het EU klimaat- en energiebeleid 2030. Deze moties waren ingediend nadat de regering had aangegeven dat zij inzette op een besparingsdoel van 25%, zoals onder meer verwoord in de brief van 26 september 2014 aan de Eerste Kamer.⁷ In de Raadsconclusies heeft een besparingsdoel van 30% het niet gehaald, en is een besparingsdoel van 27% afgesproken. Kunt u aangeven of de regering de duidelijke wens van de Tweede Kamer omzet in een nationaal doel dat aansluit op een (fictief) Europees energiebesparingsdoel van 30%?

U geeft in de beantwoording aan dat de regering zich conform de aangenomen motie in de Tweede Kamer heeft ingezet voor vertaling van de EU-brede doelstelling voor hernieuwbare energie naar een bindende doelstelling per lidstaat. In de Europese Raad is afgesproken dat het bindende EU-doel voor hernieuwbare energie zal worden bereikt door gezamenlijke bijdragen van de lidstaten, waarbij het lidstaten vrij staat om op nationaal niveau ambitieuzere doelen te stellen. Zal de regering op nationaal niveau een ambitieuzer doel voor hernieuwbare energie stellen?

De Raadsconclusies bevat de volgende zin: «De Europese Raad zal alle elementen van het kader blijven evalueren en zal indien nodig strategisch aansturing blijven geven, met name wat betreft de consensus over de European Emission Trading System-sector (hierna: ETS), de niet-ETS-sector, interconnecties en energie-efficiëntie.»

Als over al deze elementen van de Raadsconclusies daadwerkelijk consensus nodig is voordat aanpassing mogelijk is, dan zou dit negatieve gevolgen kunnen hebben voor bijvoorbeeld de effectiviteit van Europa tijdens de COP21⁸ onderhandelingen. Hoe interpreteert u dit gedeelte uit de Raadsconclusies?

⁵ *Kamerstukken I*, 2014–2015, 33 858, G.

⁶ Zie ook: E140003 op www.europapoort.nl

⁷ *Kamerstukken I*, 2014–2015, 33 858, F.

⁸ United Nations Climate Change Conference, welke op 11 december 2015 gehouden zal worden te Parijs.

Volgens de Europese Commissie zal in 2020 het overschot aan emissierechten 2,6 miljard euro bedragen.⁹ Als deze emissierechten na 2020 in de markt blijven dan zal de 40% CO₂ reductiedoelstelling uit de Raadsconclusies teruggebracht worden tot 31%.¹⁰ Artikel 2.3 van de Raadsconclusies spreekt over een «instrument voor stabilisatie van de markt overeenkomstig het Commissievoorstel.» Hiermee verwijst de Raad naar het «Market Stability Reserve» (hierna: MSR) voorstel. Wordt de permanente verwijdering van het overschot in emissierechten onderdeel van de Nederlandse inzet tijdens de MSR-onderhandelingen?

Samenhang tussen het European Emission Trading System, de Market Stability Reserve en de doelen voor energiebesparing

U geeft in de beantwoording aan dat de invoering van het MSR, of de stabiliteitsreserve, mogelijk eerder dan in 2021 zal plaatsvinden. Bedoelt u hiermee ook dat sneller dan in 2021 de versnelde verlaging van het plafond zal starten (namelijk van 1,74% per jaar naar 2,2% per jaar). En zal Nederland hierbij inzetten op de bovengenoemde permanente verwijdering van het overschot in emissierechten?

In de beantwoording geeft u aan dat het voorstel voor een stabiliteitsreserve de mogelijkheid biedt voor een goede samenhang tussen het ETS en de doelen voor energiebesparing en hernieuwbare energie. Is dit een reden voor de regering om zich in te zetten voor ambitieuzere doelen voor energiebesparing en hernieuwbare energie in combinatie met grotere en eerdere versnelling van de verlaging van het emissierechten plafond en permanente verwijdering van het overschot in emissierechten?

Mondiale ontwikkelingen op het gebied van Klimaat en Energie

De Verenigde Staten en China hebben afspraken gemaakt over aanpak van de klimaatproblematiek. Deelt u de opvatting van de leden van de GroenLinks-fractie dat deze eerste stap van de VS en China mogelijk tot verdergaande stappen door deze landen kan leiden, wanneer ook de EU haar doelen voor 2030 aanscherpt en tot een ambitieuzere aanpak van de klimaat- en energieproblematiek komt?

De EU en Zwitserland zijn momenteel aan het onderhandelen om hun emissiehandelssystemen met elkaar te verbinden. Steeds meer landen denken na over de invoering van een soortgelijk handelssysteem. China verwacht bijvoorbeeld in 2016 een nationale markt voor uitstootrechten te implementeren. De mogelijkheid dat andere emissiehandelssystemen in de toekomst aan die van de EU gekoppeld worden, roept de vraag op of deze «buitenlandse» emissierechten gebruikt kunnen worden om de Europese 40% reductiedoelstelling te behalen. Wat is de visie van de regering op deze kwestie?

Energie-efficiëntie

U geeft in uw beantwoording aan dat veel winst op het terrein van energie-efficiëntie te behalen is via Europese normering. De regering pleit in dit verband voor een verdere uitwerking van de Eco-designrichtlijn en versnelling van de introductie van bronbeleid. Hoe beoordeelt u dit in het licht van de voorstellen van Eurocommissaris Timmermans voor een vermindering c.q. afschaffing van Europese normen voor energie-efficiëntie?

⁹ bron: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014SC0017&from=EN>

¹⁰ bron: http://carbonmarketwatch.org/eu2030-loopholes/#_edn4

De leden van de vaste commissie voor Infrastructuur, Milieu en Ruimtelijke Ordening zien de beantwoording met belangstelling tegemoet. De commissie verzoekt u de vragen uiterlijk vrijdag 9 januari 2015 te beantwoorden.

Voorzitter van de vaste commissie voor Infrastructuur, Milieu en Ruimtelijke Ordening
T.P.A.M. Reynaers

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU EN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 januari 2015

Op 28 november stelde uw Kamer nadere vragen naar aanleiding van de brief van 11 november 2014 (IENM/BSK-2014/237379) inzake de beantwoording van de vragen over het beleidskader van de Europese Commissie voor klimaat en energie in de periode 2020–2030.

Europese Raad

De leden van de GroenLinks-fractie vroegen om aan te geven of de regering de wens van de Tweede Kamer om in EU-verband een energiebesparingsdoel van 30% te steunen omzet in een nationaal doel dat daarbij aansluit. Daarnaast vroegen zij of de regering op nationaal niveau een ambitieuzer doel voor hernieuwbare energie zal stellen.

Voorafgaand aan de Europese Raad heeft het kabinet aangegeven dat Nederland akkoord kan gaan met een energiebesparingsdoel op EU-niveau van 30% in 2030 op voorwaarde dat dit niet bindend is, niet wordt doorvertaald naar nationale doelen en niet schadelijk is voor het ETS. Nederland heeft immers al veel inspanningen verricht op het vlak van energiebesparing en er is relatief weinig kosteneffectief potentieel meer over. Het EU-energiebesparingsdoel van 27% in 2030 weerspiegelt de grote potentie voor energiebesparingsmaatregelen in met name Oost-Europese lidstaten. Tegelijkertijd is afgesproken dat die landen ook financiering krijgen om daadwerkelijk maatregelen te kunnen nemen.

Ook Nederland zal zeker nog stappen zetten. Zo is in het SER-Energieakkoord een besparing afgesproken van 100 PJ in 2020. Dat is een forse opgave, maar het kabinet werkt samen met de betrokken partijen hard aan de uitwerking van de afspraken om dit doel te bereiken. Bij de evaluatie van het Energieakkoord in 2016 zal ook de doorkijk naar 2030 aan de orde komen.

Het EU-doel voor hernieuwbare energie (27% in 2030) is afgestemd op het CO₂-reductiedoel van ten minste 40%. De Europese Commissie zal er via de nader uit te werken *governance* structuur op toezien dat dit doel ook gehaald zal worden. Elke lidstaat zal hieraan zijn aandeel moeten leveren. Zodra ook het reductiepercentage voor Nederland in de non-ETS sectoren bekend is, kan worden bekeken welk aandeel hernieuwbare energie daar het beste bij past.

Verder vroegen de leden van de GroenLinks-fractie hoe het kabinet het volgende gedeelte uit de Raadsconclusies interpreteert: «De Europese Raad zal alle elementen van het kader blijven evalueren en zal indien nodig strategisch aansturing blijven geven, met name wat betreft de consensus over de European Emission Trading System-sector (hierna: ETS), de niet-ETS-sector, interconnecties en energie-efficiëntie.»

Zoals vastgelegd in de Raadsconclusies zal de Europese Raad de elementen van het kader blijven evalueren en indien nodig strategisch bijsturen. Dat is niet direct van invloed op de mondiale onderhandelingen. Op basis van wat de Europese Raad nu al heeft besloten, is duidelijk welk bod de EU op tafel kan leggen. De Commissie verwacht daarvoor begin dit jaar een concepttekst uit te kunnen brengen. De Europese Raadsconclusies scheppen wel de ruimte om tijdens de verdere uitwerking van het

pakket in Europese wetgeving heikele of controversiële onderwerpen op het niveau van de Europese Raad te behandelen. Dat kan mogelijk ook helpen om waar nodig een doorbraak te bereiken in het geval de onderhandelingen moeizaam zouden lopen.

Ook informeerden de leden van de GroenLinks-fractie of de permanente verwijdering van het overschot in emissierechten onderdeel wordt van de Nederlandse inzet tijdens de MSR-onderhandelingen.

Het permanent verwijderen van emissierechten uit het EU emissiehandelssysteem maakt geen onderdeel uit van de Nederlandse inzet rond de MSR. Een deel van het overschot is door middel van backloading tijdelijk uit de markt genomen, met de intentie deze rechten aan het einde van de periode te veilen. Nederland zet in op het opnemen van deze rechten uit backloading in de MSR, zodat ze niet automatisch voor 2020 op de markt komen. Wanneer deze rechten eventueel wel beschikbaar komen, hangt dan af van de ontwikkeling van vraag en aanbod onder het ETS.

Samenhang tussen het European Emission Trading System, de Market Stability Reserve en de doelen voor energiebesparing

De leden van de GroenLinks-fractie vroegen of de versnelde verlaging van het ETS-plafond (van 1,74% naar 2,2% per jaar) sneller zal starten dan in 2021, en of Nederland hierbij zal inzetten op de bovengenoemde permanente verwijdering van het overschot in emissierechten.

In de conclusies van de Europese Raad is vastgelegd dat de versnelde verlaging van het plafond in 2021 start. Er is nog geen startdatum voor invoering van de MSR afgesproken, maar Nederland is in principe voorstander van eerdere invoering dan de door de Europese Commissie voorgestelde datum van 1 januari 2021. Zoals hierboven aangegeven, zal Nederland hierbij niet inzetten op het permanent verwijderen van emissierechten uit de markt, maar wel op het opnemen van rechten uit backloading in het MSR.

Daarnaast vroegen de leden van de GroenLinks-fractie of de samenhang tussen het ETS en de doelen voor energiebesparing en hernieuwbare energie een reden is voor de regering om zich in te zetten voor ambitieuzere doelen voor energiebesparing en hernieuwbare energie in combinatie met grotere en eerdere versnelling van de verlaging van het emissierechtenplafond en permanente verwijdering van het overschot in emissierechten.

Het kabinet heeft zich reeds ingezet voor ambitieuze doelen voor energiebesparing en hernieuwbare energie en het versneld verlagen van het ETS-emissieplafond vanaf 2021. Als deze versnelling eerder dan 2021 in zou gaan dan zou dit neerkomen op een aanscherping van het 2020 broeikasgasdoel. Een grotere versnelling betekent aanscherping van het broeikasgasdoel voor 2030. Dit doel is ten minste 40% CO₂-reductie, en het kabinet vindt dat de EU bereid moet zijn verder te gaan wanneer de mondiale klimaatonderhandelingen hier aanleiding toe geven. Een grotere versnelling van de verlaging van het ETS-plafond is dan één optie, maar niet de enige mogelijkheid. Het kabinet vindt het belangrijk om de wisselwerking tussen het CO₂-reductiedoel en de doelen voor energiebesparing en hernieuwbare energie in het oog te houden, zodat deze goed op elkaar zijn afgestemd. De stabiliteitsreserve kan bijdragen aan deze samenhang. Wanneer de EU naar aanleiding van de internationale ontwikkelingen zou besluiten het interne broeikasgasdoel te verhogen, dan moet dit ook doorwerken in de doelen voor hernieuwbare energie en energiebesparing.

Mondiale ontwikkelingen op het gebied van klimaat en energie

De leden van de GroenLinks-fractie vroegen of de regering de opvatting deelt dat de afspraken tussen de Verenigde Staten en China over de aanpak van de klimaatproblematiek mogelijk tot verdergaande stappen door deze landen kan leiden, wanneer ook de EU haar doelen voor 2030 aanscherpt en tot een ambitieuzere aanpak van de klimaat- en energieproblematiek komt.

Bij de mondiale onderhandelingen in aanloop naar de klimaattop in Kopenhagen in 2009 heeft de EU een conditionele verhoging van haar reductiedoel van 20% naar 30% in 2020 op tafel gelegd, in het geval waarin andere landen vergelijkbare inspanningen zouden doen. Dit leidde destijds echter niet tot een hogere ambitie bij derde landen en het is de vraag of dit in de toekomst anders zal zijn. In de Europese Raad is een CO₂-reductiedoelstelling overeengekomen van ten minste 40% in 2030; als de mondiale onderhandelingen daar aanleiding toe geven, kan de reductiedoelstelling omhoog worden bijgesteld, zoals ook in de Raadconclusies is afgesproken. Of dit ook daadwerkelijk tot een meer ambitieuze aanpak van andere landen zal leiden, zal zich moeten uitwijzen.

Verder vroegen de leden van de GroenLinks-fractie naar de visie van de regering op de mogelijkheid dat emissiehandelssystemen in derde landen in de toekomst aan dat van de EU gekoppeld worden, en of deze «buitenlandse» emissierechten gebruikt kunnen worden om de Europese 40% CO₂-reductiedoelstelling te behalen.

Het CO₂-reductiedoel van ten minste 40% moet binnen Europa worden gehaald. In het geval dat het ETS wordt gekoppeld aan andere emissiehandelssystemen van aanzienlijke omvang en met een vergelijkbare reductiedoelstelling, ontstaat een nieuwe situatie en moet goed worden bezien hoe het halen van het EU-interne broeikasgasdoel kan worden gewaarborgd.

Energie-efficiëntie

De leden van de GroenLinks-fractie vroegen hoe de regering de voorstellen van Eurocommissaris Timmermans beoordeelt voor een vermindering c.q. afschaffing van Europese normen voor energie-efficiëntie.

Het verminderen c.q. afschaffen van Europese normen voor energie-efficiëntie is niet aan de orde. Wel is de Europese Commissie voornemens om een aantal verouderde richtlijnen met betrekking tot energielabels voor koelkasten, vaatwassers en wasmachines in te trekken, aangezien deze inmiddels zijn vervangen door uitvoeringsverordeningen voor deze productgroepen onder de Energielabel Richtlijn.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
W.J. Mansveld

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp